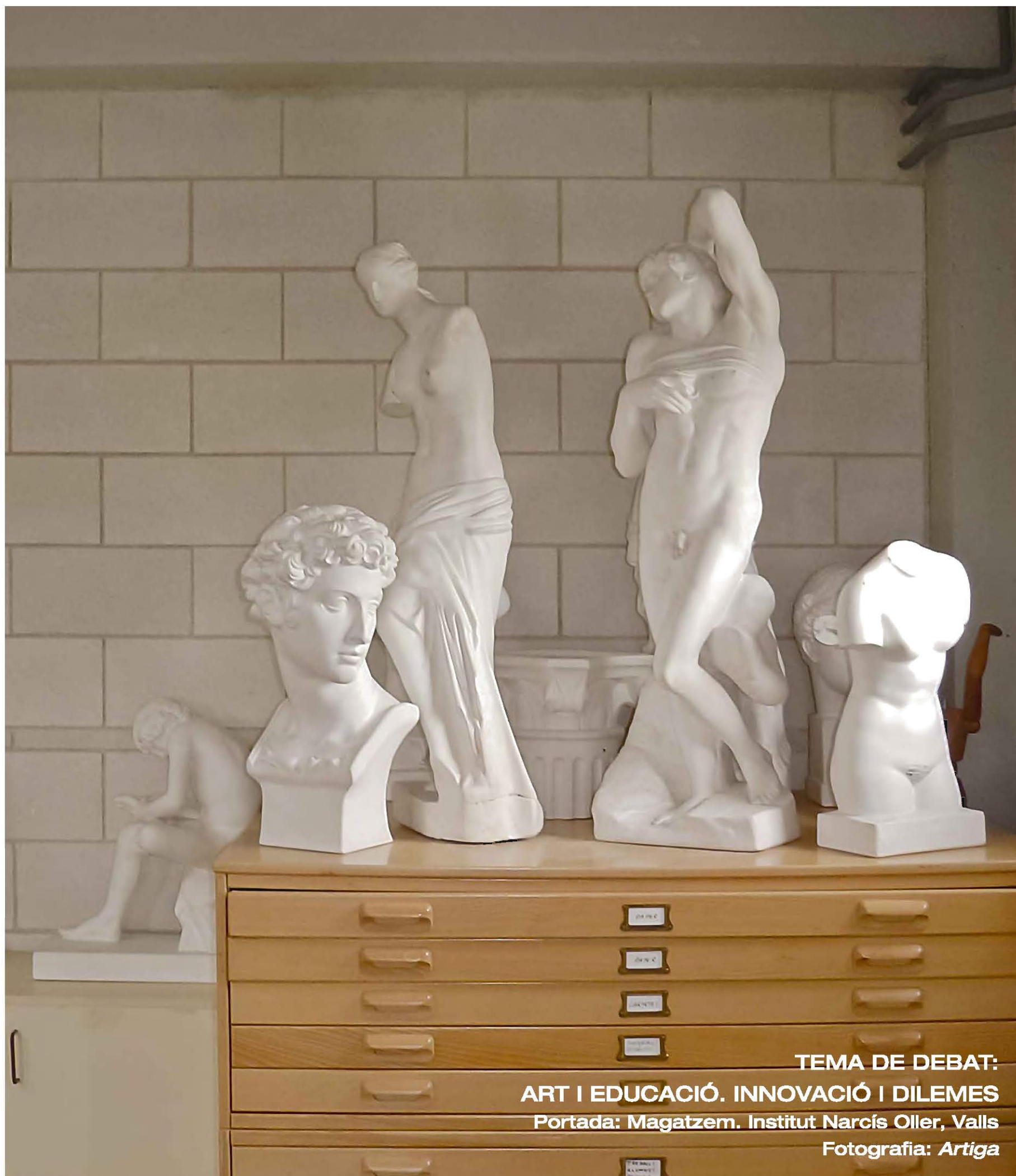


# ARTIGA 15

Desembre  
2011

REVISTA D'ART I PENSAMENT CONTEMPORANI



TEMA DE DEBAT:  
ART I EDUCACIÓ. INNOVACIÓ I DILEMES

Portada: Magatzem. Institut Narcís Oller, Valls

Fotografia: Artiga

## L'EDUCACIÓ EN LA CRUÏLLA: NOUS REPTES EN ART I EDUCACIÓ

// ALBERT MACAYA

L'escola és, en molts aspectes, un mirall de la societat. Col·lectivitats cada cop més complexes, diverses, mutables, tenen el seu reflex en un quefer a les aules cada dia més multidimensional i difícil. Si bé les inèrcies són sòlides i resistents per definició, ens enfrontem amb temps de canvis de gran envergadura. La tediosa rutina del llibre de text i les fitxes tenen resultats prou coneguts. Probablement, ningú ho ha expressat amb tanta cruïlla com Lipovetsky:

«La indiferència creix. En cap lloc és tan visible com en l'ensenyament on, en alguns anys, amb la velocitat del llamp, el prestigi i l'autoritat del cos docent pràcticament han desaparegut. El discurs del Mestre ha estat dessacralitzat, banalitzat, situat en el mateix pla que el dels *mass media* i l'ensenyament s'ha convertit en una màquina neutralitzada per l'apatia escolar. [...] De manera que cal innovar a qualsevol preu: sempre més liberalisme, participació, investigació pedagògica. Però aquí radica l'escàndol: ja que, com més l'escola es disposa a escoltar els seus alumnes, més aquests deshabiten sense soroll ni gresca aquest lloc buit.»<sup>1</sup>

No cal que compartim el to desesperançat de Lipovetsky per admetre que necessitem amb urgència repensar la tasca dels educadors. Ja no ens serveix l'educació entesa com a transmissió en vertical dels continguts. L'atenció creixent que prestem a la funcionalitat dels aprenentatges ens distancien a poc a poc de l'abstracció teòrica dels continguts escolars que es donava per bona fins abans d'ahir. L'impacte de les TIC ha modificat la manera com ens relacionem amb el coneixement. Què cal recordar i què cal saber buscar? Saber acumulatiu o capacitat per gestionar la informació? Més encara: la unidireccionalitat de la galàxia Gutenberg s'ha trencat: avui tots som editors

potencials de la Viquipèdia, emissors de *tweets* o posts d'abast (potencialment) universal.

La relació entre arts visuals i educació és, per si mateixa, complexa. La reflexió teòrica crema etapes i canvia paradigmes mentre les inèrcies a les aules resisteixen sovint impertèrrites. Les detestables «manualitats» es resisteixen a morir, però ignorem-les ara: fem com si els currículums oficials guessin realment la pràctica a les aules. La didàctica de les àrees curriculars, des de Chevalard, assumeix que els sabers és objecte de «transposició didàctica»: és a dir, adequació del «saber savi» al «saber ensenyat». En el cas de les arts visuals, els productes culturals «d'excel·lència» haurien de ser posats a l'abast i utilitzats per fonamentar el «criteri estètic» i l'«educació del gust».

Però la transposició didàctica clàssica accepta acríticament l'objecte d'estudi i no pren en consideració les formes de legitimació dels discursos culturals ni les seves implicacions socials, polítiques i de gènere. Ni tampoc s'interessa pel context cultural dels nens i adolescents. Aparentment, els receptors de l'acció didàctica no tenen res a dir-hi. Com tota una tradició de pedagogia crítica s'ha encarregat de recordar-nos, els sabers no són innocents ni neutrals. Mentre determinades formes culturals esdevenen canòniques, altres són relegades als àmbits d'allò vernacular o folkloric. Ras i curt: mentre Matisse o Klee són entronitzats com a epítoms de la modernitat, les formes visuals del *hip-hop* o de la tradició Dogon, posem per cas, són artesanies o cultures populars. Tot plegat grinyola tenint en compte que l'art ja fa temps que ha posat severament en qüestió les fronteres entre alta i baixa cultura, i ha proposat, des de fa dècades, interessants hibridacions de la cultura del rock o els llenguatges dels *media* amb la producció artística de més risc. La conclusió sembla òbvia: per avançar no podem acceptar sense més l'objecte d'estudi sense un cert grau de distància crítica. Admetre el relat «oficial» de les arts com a l'únic vàlid seria, en paraules de Kincheloe, un acte de candidesa política. Per dir-ho amb els seus propis mots, un educador

compromès no pot acatar:

«l'epistemologia de la veritat única pròpia de la modernitat, que produeix no tan sols una congregació d'individus «que responen correctament», nerviosos i seguidors tímids de les regles establertes, sinó també un nivell mediocre d'educació, desvinculada de tot esforç ètic per utilitzar de manera constructiva la nostra capacitat de raonar.»<sup>2</sup>

Ens situem, així, en un terreny d'alt voltatge que és el del poder emancipador de l'educació. Bona part de l'anomenada «educació per a la cultura visual», s'inspira en els postulats de la pedagogia crítica que estem dibuixant. No obstant, res ens empeny, necessàriament, en una sola direcció. Alguns destacats representants de l'educació per a la cultura visual proposen una orientació marcadament sociologista, com en el cas de Barnard o Mirzoeff, que allunya l'educació relativa a allò visual d'aspectes clau com l'experiència estètica que han estat des de sempre en el nucli dels nostres interessos. Nens i adolescents, «nadius digitals» per dir-ho amb l'afortunada expressió de Prensky, viuen en un món altament interactiu i prenyat d'estímul visual de tota mena. Els vells valors de l'educació plàstica formalista ja no són els seus. Els bussejadors en l'oceà d'imatges de Google, els amos i senyors del zàping, desertaran de les aules, com en el fosc vaticini de Lipovetsky, si no comptem amb professorat capaç d'establir una relació amb el(s) saber(s) artístics i visuals rica i estimulants, que connecti amb el bagatge visual dels participants per fer-los dialogar amb tot un univers d'imatges que truca amb urgència a la porta.

<sup>1</sup> Lipovetsky, G. (2003): *La era del vació*. Madrid: Anagrama.

<sup>2</sup> Kincheloe, J. (2001): *Hacia una revisión crítica del pensamiento docente*. Barcelona: Octaedro.

Fotografia: Fundació Cultural Privada Sagrat Cor 24 i 25-11-2011 5è la Terra dins l'univers. MAMT Pedagògic.



## EDUCAR AMB OBRES OBERTES

// ROSER JUANOLA

// ANNA FÀBREGAS

És una opinió molt generalitzada i quasi un tòpic pensar que l'art contemporani està allunyat dels aprenentatges escolars i que existeix una gran distància, entre la motivació i la comprensió d'aquestes pràctiques per part de la majoria de les persones. Cal evidenciar, però, que mentre que d'aquesta llunyania de l'art contemporani en som molt conscients i ho denunciem, no passa el mateix en els altres camps del saber com el de la pedagogia, on es dona per entès que les propostes responen als reptes del moment. L'escola i l'ensenyament, en general, també presenten molta separació entre els nous enfocaments d'ensenyament/aprenentatge i els que s'apliquen a les aules; el model educatiu, les metodologies i l'avaluació de totes les intervencions educatives sovint són asimètriques entre elles mateixes, però es posen menys en qüestió que en el cas de l'ensenyament de l'art.

En aquest article volem explicar que tant la didàctica de l'art contemporani, com la innovació educativa i l'aplicació de les seves propostes a les aules se satisfà només de manera puntual i aïllada, i que si les dues orientacions anessin de la mà, hi hauria molts punts de trobada i més beneficis per a la formació de l'alumnat.

Per il·lustrar-ho hem escollit el cas de l'estètica i les seves noves aportacions –com a exemple del que hem argumentat anteriorment– i, dins de l'estètica, emfasitzem el concepte d'obra oberta ja que ens permet parlar de la

perspectiva performativa en les dues disciplines: des de la pedagogia i des de l'estètica.

Parlar de l'obertura de l'obra d'art és parlar d'Umberto Eco. Ja se n'ha dit molt des de la primera publicació l'any 1962 d'*Opera Aperta*, però fer referència a aquest concepte magistral després de tantes dècades permet validar-ne la vigència i adaptar-lo a noves problemàtiques i a nous contextos. L'obra d'art trenca els seus límits espacials, temporals, de significat, o simplement no en té: l'artífex dóna la paraula a l'usuari. Entrem en un àmbit de participació i és fàcil adonar-se que pot ser un gran recurs educatiu.

Emergeix tot seguit la interrelació entre recepció, usuari i significat, en l'experiència estètica. És a dir, l'obra contemporània és oberta i qui la gaudeix i contempla produeix un significat en relació amb ella. Quins mètodes participatius podem desenvolupar amb els alumnes? Com podem fer reflexionar que no pretenem admirar l'obra d'un geni només per aplaudir-la sinó que també podem fer-hi aportacions?



Jauss (2002) construeix una autèntica justificació de la legitimitat d'una «actitud possibilitada per l'art». El gaudi davant de l'artística és, per a Jauss, l'experiència estètica primordial, i és el fet de gaudir davant l'art que cal convertir en objecte de reflexió. No és altra cosa que eixamplar el camí per afavorir la intervenció educativa, però cal saber-ho captar, entendre i adequar-ho; i aquí evidenciaríem la falta de formació en determinats àmbits, en aquest cas: l'estèticoartístic. Des d'aquest punt de vista, l'experiència estètica educativa pot ser «alliberadora».

Les disciplines són dinàmiques i les necessitats culturals els exigeixen progrés i nous reptes. En el moment present l'estètica relacional Bourriaud (2006) –que consisteix a jutjar les obres en funció de les relacions humanes que figuren, produeixen o susciten– i l'estètica postproductiva proposada pel mateix autor és el referent de l'estètica de la contemporaneïtat. El món de l'art, com qualsevol altre món social, és essencialment relacional en la mesura que ofereix un sistema de postures que permeten llegir-lo de diferents maneres, l'art és altament cooperatiu i, com a tal, integra tant els aspectes de relació com els de producció. En aquest sentit cal dir que, pel que fa a l'estètica relacional i postproductiva, les aplicacions didàctiques, ara per ara, són més que escasses, tot i que mai l'estètica havia estat tant a prop de la mateixa naturalesa del treball a les aules.

Fotografia:

Escola Joan XXIII 2n tapís 16-11-11. MAMT Pedagògic.

## DE L'OBRA OBERTA A L'ACCIÓ CONJUNTA

Però com transposem aquest magma conceptual a la pràctica educativa? Segurament l'actualització dels discursos és indispensable, però no té sentit sinó s'actualitzen, també, les pràctiques amb les quals s'indaga.

Un dels més destacats educadors de l'art com és Elliot W. Eisner (1995) es va adonar immediatament de la importància de crear una reversibilitat entre les estratègies del món de l'art i les de l'educació. Molta part dels seus èxits provenen d'aquesta habilitat i capacitat de veure-hi una reciprocitat. Ell va traslladar la capacitat de diagnòsi en l'avaluació educativa, important maneres de fer del taller de l'artista; i també va afegir estratègies en el procés de treball dels estudiants, semblants als recursos de la creació en el camp de l'art.

Pràctiques artístiques com la *performance* o l'art col·laboratiu han sorgit ja explícitament obertes i interpel·lant l'usuari per a la seva consecució de significat. És per aquest motiu que en l'educació artística i, concretament, en l'educació estètica, treballar amb elles amplia les estructures de referència dels participants.

La història de la *performance* com a pràctica artística neix a cavall entre els anys 60 i 70 i, de fet, el seu calaix historiogràfic encara s'està gestant. Serà més tard que les metodologies performatives s'estendran a l'educació, val a dir que ara mateix són la punta de la innovació educativa. S'està gestant la seva transposició com a pràctica didàctica en dos plans: la formació del professorat en educació artística i la seva utilització com a recurs educatiu en educació artística en primària i secundària.

El grup GREPAI de la UdG ha creat una línia de recerca per desenvolupar aquestes perspectives i una branca de les seves actuacions fa recerca dins les aules en cursos que ho permeten com és el cas del d'Educació Estètica i Vida Quotidiana, on es posen en pràctica experiències d'art col·laboratiu i *performance*. Els futurs mestres conceptualitzen a través de la gestualitat les problemàtiques de la societat actual escollides per ells mateixos segons els seus centres d'interès. Apareixen temes com la violència masculista, la tirania de les talles de roba en les grans multinacionals o l'alienació dels ritmes de vida actuals. En aquestes pràctiques, els alumnes interioritzen com a mitjà d'expressió i comunicació artística la *performance*, fet que possibilitarà que, en el moment en què esdevinguin mestres d'educació primària, incorporin aquesta pràctica portant a terme, així, una educació artística basada en obres obertes i col·laboratives.

Les pràctiques d'art col·laboratiu aboleixen el concepte d'artista ja que la creació es produeix en la participació. És per aquest motiu que la seva pràctica en la formació de professorat fa caure molts tòpics entorn de la creació artística i permet una participació múltiple, com també són múltiples les capacitats de cada persona.

El projecte «Derivant Girona» s'està realitzant com a treball final de la Menció d'Art per part dels alumnes d'Educació Estètica i Vida Quotidiana en aquest curs 2011-2012. La primera fase de «Derivant Girona» utilitza les eines d'investigació de mapatge participatiu per tal d'indagar en l'entorn del Barri Vell de la ciutat. Aquesta fase s'està portant a terme en la plataforma MEIPI: Espais Col·laboratius (<http://www.meipi.org/derivandogirona>).

La fase final del projecte preveu 10 propostes didàctiques col·laboratives d'intervenció artística en l'espai urbà per portar a terme en educació infantil i primària.

Un altre exemple que ha difós el nostre grup en aquesta direcció és la publicació de l'article «La motxilla invisible» que s'ha publicat en la revista *Infància* (Juanola, 2011) on es planteja un treball per a nens de 3 a 6 anys sota el concepte d'aplicar les idees de l'estètica relacional. En l'avaluació, hi participen tothom que hi està implicat, i el seu judici, juntament amb la importància del bagatge d'experiències sensorials, emotives i informatives que porten els infants abans d'entrar a l'escola i que són «la motxilla invisible» que l'educador ha de copsar i el material amb el qual ha d'interactuar.

Bibliografia:

- Bourriaud, Nicolas (2006): *Estética relacional*. Còrdova: Adriana Hidalgo Editora.
- Bourriaud, Nicolas (2007): *Postproducción*. Còrdova: Adriana Hidalgo Editora.
- Eco, Umberto (1992): *Opera Abierta*. Barcelona: Ariel.
- Eisner, E.W. (1995): *Educación la visión artística*. Barcelona: Paidós.
- Jauss, Hans R. (2002): *Pequeña apología de la experiencia estética*. Barcelona: Paidós.
- Juanola, Roser (2011): «La motxilla invisible» dins *Infància*, núm. 182 (setembre-octubre), Barcelona.
- Bibliografia web:
- GREPAI (<http://www.udg.edu/grepai>)
- MEIPI: Espais Col·laboratius (<http://www.meipi.org/derivandogirona>)

**cultuRant**

// MONTSERRAT CORTADELLAS

[culturant.blogspot.com](http://culturant.blogspot.com)

.....

Els dies 25, 26 i 27 de novembre es van dur a terme, a Cornudella de Montsant, les jornades de reflexió i debat «cultuRant, noves perspectives de l'art a l'educació», una proposta de Marta Ricart i Montserrat Cortadellas, les quals van convidar un grup de professionals de l'art i l'educació per repensar i reinventar noves perspectives, reflexions i accions que generin dinàmiques, metodologies, propostes, xarxes... que permetin la creació de processos artístics innovadors en el camp de l'educació. cultuRant va comptar amb un seguit d'artistes que es plantegen la pedagogia des de la pràctica, com un fet artístic i, alhora, ideològic.

.....

Alguns dels aspectes que s'analitzen i valoren pivoten sobre aquests eixos:

**Artistes, rols i identitats**

L'artista com a generador de coneixement i de criteri.

L'artista com a educador. L'artista com a mediador. L'artista com a agent dinamitzador.

El paper de l'artista activista vinculat amb la realitat. L'anàlisi crítica.

La importància dels processos artístics en l'educació.

El posicionament de l'artista davant el fet pedagògic.

La funció pedagògica implica noves maneres d'entendre el fet artístic?

El rol de l'artista en les experiències col·laboratives. Grau d'implicació.

L'autoria. Autoria personal *versus* autoria col·lectiva/ compartida.

Els marges de llibertat i de negociació. D'establiment de vincles.

La dissolució de l'artista en el col·lectiu.

La instrumentalització dels artistes i dels col·laboradors.

La desjerarquització de l'educació. El replantejament de les jerarquies. Les relacions de poder.

El factor ideològic, la seva incidència en el model educatiu i en els seus resultats.

**Processos i pràctiques**

Els processos artístics com a processos cognitius.

Alliçonar *versus* conduir/acompanyar/col·laborar.

L'establiment del marc de treball. Establiment d'un entorn i d'un context físic i humà.

L'entorn social com un element actiu.

Presca de decisions i repartiment de poder.

Involucrar l'alumnat en la presa de decisions.

Definició de la terminologia [p.e.: cooperació, col·laboració, participació].

Construir partint dels propis interessos dels participants.

Els conceptes «conflicte» i «caos» dins els processos educatius.

El fracàs com a possibilitat.

El fracàs com a font de coneixement. El fracàs com a valor educatiu.

L'obertura o el dirigisme del procés. Grau de previsió dels resultats.

El respecte cap a l'altre. Generar comunitat. Espais de comunicació i diàleg.

La corresponsabilitat i l'autocontrol del propi procés d'aprenentatge.

La importància, valoració i anàlisi de cadascuna de les aportacions individuals.

**Contextos i espais de reconeixement**

El diàleg amb la realitat.

L'aplicació pràctica. Obrir espais, nous contextos.

El paper de la institució art. L'àmbit artístic com a espai «protector».

qual cosa és també una forma de producció cultural).

L'«imaginari visual» és el punt de partida d'un recorregut educatiu que es fonamenta en el reconeixement dels nois i les noies com a productors culturals. Adoptar aquest posicionament pedagògic em compromet a:

- Repensar el paper que juga l'estudiant en el seu propi aprenentatge en termes d'autoria i autoritat.

- Adoptar metodologies a l'aula que permetin altres relacions (pedagògiques) entre els subjectes participants.

- Parar atenció a tota mena de manifestacions i sabers, per emergents, efímers, minoritaris o residuals que puguin semblar.

- Aprendre des de la cultura visual, i a través d'ella, exercint-la i no només observant-la.

Com a artefacte visual, els imaginaris adopten multitud de formes, des del *collage* o la seqüència d'imatges fins a la narració audiovisual o l'*storytelling*. En alguns casos, les imatges presenten coincidències, reiteracions massa pronunciades per ser fortuïtes. En altres casos, revelen distincions de gènere, de condició social o de capital cultural. Els imaginaris són plens d'imatges de grups musicals i DJ, d'esportistes i de personatges del món de l'espectacle. La cultura material i els objectes que posseeixen són un altre dels focus més recurrents. Aquí

El retorn social. L'àmbit social com a valor afegit.

Generar marcs de difusió dels resultats.

Les pràctiques educatives alternatives com a referent per a l'ensenyament reglat.

La pedagogia com un terreny constant de resignificació.

**Supervivències i possibilitats**

La pròpia pràctica educativa com a procés artístic.

El món de l'art com a font de recursos aplicables a l'àmbit pedagògic.

Establiment de xarxes mixtes –institucionals i no institucionals– mitjançant nodes complementaris.

La reubicació de l'art en el camp del coneixement.

La fomentació de l'educació formal i no formal per tal d'adquirir i practicar plantejaments artístics en tots els àmbits del coneixement.

**Redefinicions conceptuais**

Redefinició i reconversió del paper de l'artista, del paper de l'educador, del paper de l'art, de la funció dels espais i dels territoris on s'emmarca l'art i, també, del món de la imatge i de la cultura visual. Anàlisi, funcions i servituds.

**L'IMAGINARI VISUAL DELS ESTUDIANTS: PRÀCTIQUES QUOTIDIANES DE PRODUCCIÓ CULTURAL**

// ALFRED PORRES

[visualfacts.blogspot.com](http://visualfacts.blogspot.com)

.....

L'«imaginari visual» és un projecte que sovint proposo als meus estudiants de 3r d'ESO a l'inici de curs. L'enfocament amb el qual encaro la matèria d'educació visual parteix de la consideració que les imatges (enteses en un sentit ampli) són representacions socials que produeixen maneres particulars de mirar el món i de mirar-se els propis subjectes. L'«imaginari visual» és un intent de dialogar amb aquestes representacions socials, a través de les imatges que els meus estudiants tenen, guarden, comparteixen, produeixen o usen. Però, dialogar amb aquestes representacions no significa tant desxifrar-les com reflexionar sobre els llocs on es construeixen, les mirades que afavoreixen i les subjectivitats que possibiliten.

En el context cultural i social contemporani, els nostres estudiants estan diàriament immersos en pràctiques quotidianes d'escriptura i de producció d'imatges, que circulen i comparteixen a través de les xarxes socials (la

emergeix sovint una distinció de gènere. Mentre els nois exhibeixen les seves *scooters* «tunejades», els objectes de les noies remeten l'espai íntim de la seva habitació –la col·lecció de peluixos– o pràctiques de relació i pertinença a un grup –la colla d'amigues– vinculades a alguna peça de roba o complement de vestir (per exemple, les fotos amb sabates Converse).

Com he explicat al principi, el propòsit del projecte de l'«imaginari visual» no és tant «posseir» o desxifrar les imatges dels meus estudiants com posar-les en circulació a través d'experiències (pedagògiques) que els permetin interrogar les subjectivitats que habiten i explorar-ne d'altres de possibles (veure's i ser vistos d'altres formes). Aquesta manera d'encarar l'inici de curs respon a un posicionament docent que no busca saber «sobre» els estudiants sinó saber «amb» ells i elles, a partir de cultivar una relació pedagògica que es fonamenta en l'elaboració d'una conversa cultural.



## EL BATXILLERAT D'ARTS PLÀSTIQUES, IMATGE I DISSENY

// ISABEL TAIXÉS

*Institut Gabriel Ferrater, Reus*

El batxillerat d'Arts Plàstiques, Imatge i Disseny, va néixer fa catorze anys amb el nom de Batxillerat Artístic. Més tard s'hi ha incorporat la modalitat d'Arts Escèniques, Música i Dansa. Només s'ofereix en alguns centres, en els quals es concentren els estudiants de la ciutat i la comarca. A més de les matèries comunes a tots els batxillerats, l'alumnat s'introdueix en àmbits vinculats als que seran els seus futurs estudis universitaris o de formació professional superior. Així, en lloc de Matemàtiques, Biologia, Llatí o Economia, per exemple, cursa Dibuix Artístic i Tècnic, Volum, Tècniques d'Expressió Gràficoplàstica, Disseny, Comunicació Audiovisual i Història de l'Art. A la fase específica del nou model de les PAAU triarà aquelles matèries que ponderin més segons els graus escollits. Aquest any a Catalunya s'han examinat 836 alumnes de Dibuix Artístic, 770 de Disseny, 971 de Comunicació Audiovisual i 7.681 d'Història de l'Art.

A poc a poc la via d'arts s'ha consolidat, malgrat algunes reticències inicials, i penso que l'èxit ha estat possible gràcies a la il·lusió i la implicació del professorat. Es va començar amb pocs recursos i amb els materials per

desenvolupar (encara no hi ha llibres de text), definint unes matèries altament procedimentals, però amb una forta càrrega conceptual. Es van agafar com a referents les experiències a les aules universitàries o a les escoles d'art, però va caler fer les adaptacions que requeria el nou escenari, en funció dels espais disponibles, la dinàmica de secundària, el currículum establert per la llei i les característiques de l'alumnat. El context és l'institut, amb uns adolescents que estan perfilant el seu futur i que, en dos anys, afrontaran una de les etapes més intenses i complexes de la seva vida; una etapa en la qual des de totes les àrees es persegueix el desenvolupament dels coneixements específics, però també de la capacitat analítica i crítica: la maduresa. Despertar sensibilitats, parlar d'intangibles, serà la nostra tasca; i educar la mirada un dels nostres objectius.



Cada centre ha acabat perfilant una línia de treball, en funció dels professionals implicats. Estratègies com la col·laboració en les activitats del propi centre i de l'entorn immediat, la projecció del treball de l'alumnat, concebre el fet expositiu com un fet formatiu, el treball per projectes (sovint transversals), la participació en diverses convocatòries de premis, el contacte directe amb les obres i els artistes, l'ús de portafolis com a eina d'ensenyament aprenentatge... han estat emprades per anar teixint un model pedagògic atent al context artístic i a les particularitats de l'alumnat, arrelat en el territori. La participació del professorat en grups de treball i l'obtenció de llicències retribuïdes del Departament d'Ensenyament han permès darrerament la formació personal i el desenvolupament de materials educatius i de projectes d'investigació.

Ara que sembla un moment de canvis i ja que alguns sectors culturals giren la mirada cap al món educatiu, podríem aprofitar l'avinentesa per reivindicar el paper de l'educació artística i per reclamar suports logístics com grups de discussió de didàctica específica o pràctica reflexiva, o els CESIRE (centres de suport i recerca educativa) que ja tenen la majoria d'àrees.

Fotografies:

Poemes objecte. Institut Narcís Oller, Valls. Fotografies: Artiga

## APROXIMACIÓ HISTÒRICA ALS ENSENYAMENTS D'ART A LA DEMARCACIÓ DE TARRAGONA

// ASSUMPTA ROSÉS

Qualsevol història de l'ensenyament artístic local, més enllà dels tallers de mestres artesans, troba l'inici a l'Escola Taller d'Art de Tarragona (1934-1938) impulsada per Ventura Gassol, llavors conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Pensada i dirigida per Joan Rebull i Ignasi Mallol, fonamentada en la pedagogia i les idees de Francesc d'Assís Galí i del Noucentisme, era una escola ben dotada, construïda al solar de la fàbrica del gas, a l'actual carrer del Gasòmetre. Va ser acollida amb molt èxit fins que, durant la guerra civil, va ser bombardejada i els seus directors empesos a l'exili.

El 1947 la Diputació de Tarragona va recuperar el projecte d'una escola d'art i va comptar amb alumnes destacats de l'anterior escola per exercir la tasca de professors, com ara Antoni Gonzalo Lindín i Lluís M. Saumells, aquest darrer amb el càrrec de director. L'escola va prosperar, va ser reconeguda amb un pla d'estudis oficial el 1963 i va fer un salt quan el 1975 va canviar el local del carrer Santa Anna (ara Museu d'Art Modern) per la nova seu a la zona educacional, en un grandios edifici amb tots els serveis necessaris per ser un gran centre. El canvi va consolidar els ensenyaments reconeguts d'Arts i Oficis i va provocar una ampliació d'alumnat i de professorat, en part lligada a la incorporació de l'especialitat de disseny. L'escola es va convertir en el que és, el centre educatiu d'art i de disseny de referència entre nosaltres, actualment amb la missió principal d'impartir cicles formatius de grau superior, d'especialitats velles i noves.

Durant els anys setanta la Diputació va engegar una



descentralització de l'Escola amb delegacions a Tortosa, Reus i Valls. També va patrocinar altres escoles com les de Móra la Nova, el Vendrell i, durant un temps, la d'Amposta. A més d'impartir cursos i tallers, les escoles van fer un camí important de renovació pedagògica i de divulgació de la cultura artística contemporània en el seu entorn, amb la creació d'espais d'acollida i suport a moltes iniciatives innovadores: seminaris, publicacions, exposicions, conferències i d'altres.

Així, les escoles d'art van formar un tram de centres educatius que ha estat i és l'espina dorsal de l'educació artística a la nostra zona. Han format generacions de titulats en les especialitats d'arts aplicades, disseny, fotografia, etc., i han estat el pas previ de molts estudiants que han derivat en estudis universitaris.

L'arribada de la Universitat de Barcelona a Tarragona l'any 1971 iniciava un altre nivell de formació amb les matèries d'art de les carreres humanístiques. El 1991 es va crear la Universitat Rovira i Virgili i el 2001 es van implantar les llicenciatures d'Història de l'Art, Periodisme i la de Publicitat i Relacions Públiques. El 2009 amb la nova estructura de Bolonya, els estudis es van substituir pel grau d'Història de l'Art i el de Comunicació Audiovisual. Els ensenyaments artístics es completen amb màsters i cursos oberts que amplien la projecció social dels

departaments.

En l'àmbit d'ensenyaments primaris i secundaris, algunes escoles privades o concertades han potenciat la formació plàstica amb la contractació d'especialistes i la promoció d'experiències d'interès. A la pública, altre cop trobem la Diputació que va establir la iniciativa de la Plàstica a les escoles rurals, amb professors normalment graduats a les Escoles d'Art. A mitjan anys vuitanta es definí aquesta experiència, molt ben organitzada, conceptualment i didàctica, la qual va oferir un suport innovador a l'educació visual i plàstica dels més petits.

En secundària, a finals dels anys noranta, la implementació del Batxillerat Artístic va canviar el panorama educatiu. Aquesta branca del batxillerat proporciona educació artística de bon nivell a un nombre important d'estudiants, els quals solen continuar estudis de cicles superiors a les escoles d'art o en carreres universitàries.

No s'ha d'oblidar la tasca pedagògica d'alguns centres expositius. Destaquem Caixaforum, la Fundació Caixa Tarragona, el Museu d'Art Modern i el Museu Arqueològic de Tarragona. Es veu una tendència a desplaçar els alumnes i professors fora de l'aula i els creadors fora del taller de l'artista, de tal manera que els agents s'apropen, interactuen i es fonen just en l'espai dels museus, els centres d'art, els centres cívics, les activitats obertes, el ciberespai, etc. Com una moderna versió del que n'havíem dit escola activa.

Fins aquí l'esquemàtic resum d'un camí esforçat. Enmig d'incògnites i aspiracions, s'ha avançat amb experiències i iniciatives que mereixerien un estudi detallat. En el present, clamen aspiracions com ara la millor formació dels educadors, la implantació de cicles professionals amb grau i la vella demanda de tenir una Facultat de Belles Arts que doni servei i dinamisme al sud i l'oest de Catalunya.

**DIÀLEGS COMPLEXOS I CAMINS D'ANADA I TORNADA. LES PEDAGOGIES COL·LECTIVES COM A DESBORDAMENTS INSTITUCIONALS**

// JAVIER RODRIGO

**Dues pràctiques i desbordaments**

**1 PLATFORM**

«Delta» (1993) i «Tides & Tributes» (1995)

Delta del riu Wandle, Londres

[www.platformlondon.org](http://www.platformlondon.org)

<http://transductores.net/?q=es/content/platform>

Aquests exemples se centren en PLATFORM. Aquest és un grup interdisciplinari d'artistes, investigadors i activistes fundat a Londres el 1983. El 1993 van activar el projecte «Delta», a la zona del riu Wandle. «Delta» va ser un treball de recerca i participació col·lectives amb diverses xarxes locals (grups ecologistes i defensors del medi ambient). El grup va decidir proposar la construcció d'una microturbina elèctrica en col·laboració amb un enginyer industrial i un economista, experts en el tema.

Prèviament van realitzar una exposició i unes xerrades debat sobre el tema amb els veïns, grups i col·lectius interessats i les institucions públiques locals, i van realitzar diverses activitats educatives a l'escola St. Joseph. Gràcies



a aquesta presentació es va instal·lar la microturbina elèctrica que va dotar d'energia elèctrica les noves aules musicals de l'escola a partir de les mareas del riu, recordant-nos el cicle energètic natural de delta. Tot el procés va comportar una *performance* musical nocturna inaugural on alguns estudiants van participar activament amb els grups locals.

El 1995 PLATFORM va produir «Tides & Tributes» amb la comunitat local i els grups escolars. Un projecte educatiu a la mateixa escola que va indagar sobre la història del riu i les seves problemàtiques actuals. Aquesta iniciativa va donar lloc a diversos resultats: pòsters del projecte, un pòster desplegable que explica el treball de recuperació



de l'àrea, una *performance*/peça musical nova recollida en una casset que servia com a recurs educatiu d'exploració ecològica del riu i un programa de TV crític amb l'entorn amb el nom de *DeltaTV*.

Tot el treball va ser col·laboratiu, realitzat pels alumnes de dues aules escolars i sempre sota la tutela del professor Dee Russel. Al final del procés es va construir participativament una caseta escultura per als alumnes, al centre de les noves instal·lacions de l'escola, que recollia el programa de TV i una sèrie de desitjos sobre el futur del riu.

Anys més tard, gràcies a la complexa xarxa creada, es va fundar el Wandle Delta Group, un grup estable sobre medi ambient que va acabar donant a llum RENEUE, una oficina d'àmbit estatal de consultoria sobre disseny verd o sostenible per a la construcció d'edificis. Més endavant, RENEUE va mutar en la campanya Carbon Descent, centrada a promoure el consum d'energies locals i productes agroecològics a partir de demostrar l'impacte de CO<sub>2</sub> generat en la producció de béns de consum. Com veiem, el projecte va tenir una segona vida molt productiva més enllà de la intervenció de PLATFORM.

Fotografies: Accions de grups escolars investigant i construint la caseta escultura. Fotografia: PLATFORM.



**2 Equip educatiu del Museu d'Art Modern i Contemporani d'Es Baluard**

«Cartografiem-nos» (2006-actualment)

Diversos barris de Palma

[www.esbaluard.org/es/activitats/69/cartografiem-nos/](http://www.esbaluard.org/es/activitats/69/cartografiem-nos/)

«Cartografiem-nos» és un projecte produït per l'equip educatiu del Museu d'Art Modern i Contemporani d'Es Baluard de Palma. Amb ja gairebé cinc anys d'antiguitat, aquesta iniciativa promou el treball col·laboratiu amb centres educatius per dissenyar projectes educatius i estratègies d'intervenció a l'espai públic que siguin transversals a tot el currículum educatiu.

L'estructura organitzativa es realitza a través de cursos de formació al professorat, on es dissenyen i generen formes de treball a llarg termini. A això se li suma una visita al Museu per generar els temes de treball en la fase inicial i l'acompanyament de l'equip educatiu.

Un exemple d'aquest projecte va ser la col·laboració de dos grups de 5è i 6è del CEIP La Soledat durant tot l'any escolar (2007-2008). La iniciativa es va centrar, en la seva primera fase, a generar una recerca sobre la història i els habitants del barri a partir de càmeres d'un sol ús, bosses i fitxes amb entrevistes a partir dels quals van indagar

sobre la vida i història del barri. Més tard el grup d'estudiants va visitar el Museu, va generar discussions i dinàmiques de jocs de rol sobre el territori de la ciutat i els seus diversos usos. Així, van escollir l'espai i el tema de treball amb l'ajuda de l'equip educatiu. El projecte es va desenvolupar a partir de la «Plaça dels Patins» (la plaça de Sant Francesc Xavier), al costat de l'escola.

Els alumnes van investigar i van desenvolupar intervencions sobre el passat, el present i el futur de l'espai. Es va realitzar una escultura que recollia la memòria del barri, una *performance*/instal·lació a l'espai de la plaça, i samarretes amb els desitjos dels estudiants. Finalment, una exposició a l'associació de veïns del barri mostrava



tot el coneixement produït.

En el transcurs del projecte un grup va analitzar la plaça urbanísticament i va dissenyar una maqueta que recollia els possibles usos de l'espai segons les necessitats dels estudiants. Aquesta maqueta, juntament amb les altres recerques realitzades, es va recollir en un baül que es va lliurar personalment a l'alcalde de la ciutat, a partir de la iniciativa d'una de les estudiants. L'alcalde va rebre el grup i va enviar el baül/carta a l'arquitecte municipal, que va tenir en compte les consideracions de l'alumnat per a la remodelació de la plaça.

Més tard es va realitzar una nova exposició al Museu, una altra a Can Ribes (un espai per a la tercera edat). El projecte va tenir tant d'impacte que va ser inclòs en el projecte de qualitat educativa «Palma educa», i actualment continua vigent com una de les línies institucionals del Museu.

Fotografia: *Escrivint per a la Sra. Alcaldessa en lletres tipus graffiti*. Detall del pòster publicat sota llicència de creative commons 3.0. Atribució no comercial. Compartir sota la mateixa llicència  
<http://www.flickr.com/photos/transductores/6031994064/in/set-72157627407612606>

## Desbordar i deixar-se desbordar Pedagogies col·lectives

El diàleg entre art i educació moltes vegades ha analitzat què pot aportar l'art a l'educació, i quins diversos beneficis o quines diverses capacitats aporta l'educació artística al desenvolupament de l'individu. No obstant, aquesta argumentació pot arribar a ser un camp molt limitat si no lliguem aquesta àrea als possibles canvis institucionals que es poden donar, tant en una escola com en un museu, així com en d'altres contextos. És interessant, doncs, que aquest diàleg se centri en transformacions reals amb grups i xarxes socials en què la idea de l'educació democràtica i la justícia social prevalguin com a motor de canvi. Aquesta perspectiva suposaria repensar de quina manera l'educació i l'art poden entrecreuar-se, retroalimentar-se en camins d'anada i tornada, generar diàlegs complexos per transformar situacions concretes i específiques.

Les pedagogies col·lectives són un concepte que hem treballat en el projecte pedagògic i cultural denominat «Transductores». A partir de projectes que es mouen entre l'educació, l'art i l'activisme, aquestes pedagogies emergents suposen un diàleg complex entre institucions, promouen la transformació de problemes socials específics mitjançant el desenvolupament sostenible, la participació ciutadana o el treball en cultura visual a partir de grups

de treball interdisciplinaris que inclouen tant a professors, educadors, treballadors comunitaris i estudiants, com a artistes, arquitectes, paisatgistes o urbanistes, entre d'altres. Aquests generen comunitats d'aprenentatge a partir de grups motors que, en el seu desenvolupament, van teixint xarxes i espais de col·laboració amb diverses institucions amb la finalitat de produir espais de transformació complexos i a llarg termini (horts comunitaris, projectes de vídeo col·laboratius, campanyes visuals d'activistes de 10 anys, etc.).

En les pràctiques descrites, veiem alguns elements que ens obren altres possibilitats de producció cultural i de generació de processos pedagògics que desborden les institucions, i ens desborden dels nostres rols i coneixements (són, en part educació, en part art, en part activisme, en part treball col·laboratiu, en part noves formes d'urbanisme participatiu...). Podem afirmar que són exemples complexos, versàtils i polifacètics en els modes de treball: no es tanquen a relacions d'aparellaments institucionals, sinó que s'obren a altres experts i xarxes actives: activistes, persones de la tercera edat, centres socials, ecologistes, etc. També són molt heterogenis en els mitjans culturals utilitzats: des de la música, la *performance*, la cultura visual, l'urbanisme, el treball hàptic o sensorial, les assemblees, els grups de recerca, etc. Aquesta complexitat de xarxes i eines, finalment desvetlla

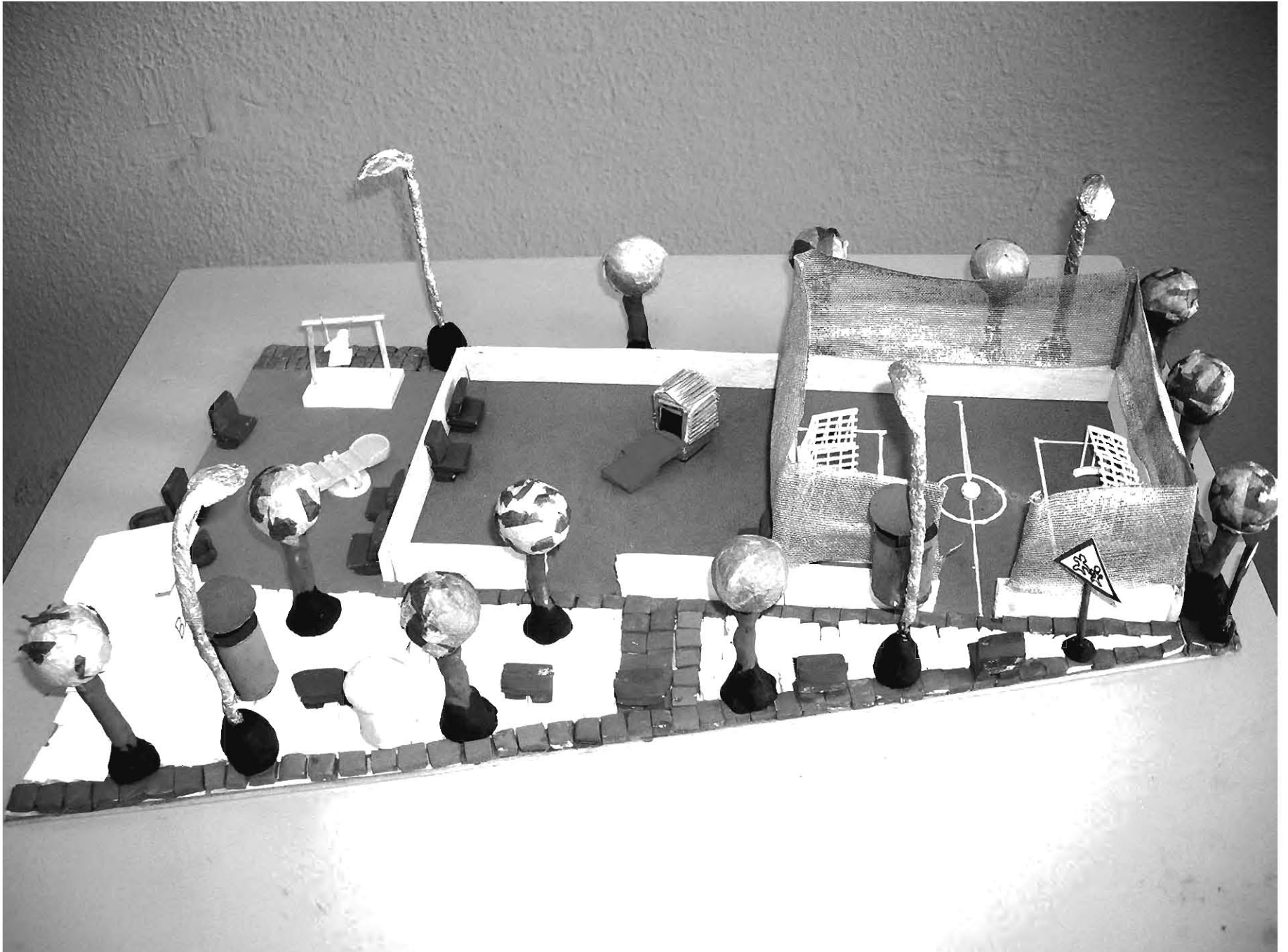
múltiples capes de relacions i coneixements que es produeixen, així com les maneres de circular els coneixements: veiem exposicions en centres comunitaris, centres cívics, museus, presentacions, llibres, diaris, esdeveniments o debats, *performances*, etc.

Aquesta pluralitat de modes de treball suposa una forma proactiva de repensar els creuaments entre tres dels grans estendards moderns que han forjat la nostra història centreeuropea (l'escola, el museu i l'àgora). Les polítiques d'aquests exemples desborden aquests espais de manera constructiva per instituir nous espais ciutadans per a l'educació, la cultura i la política; plantegen pràctiques institucions i democràtiques a partir de diverses trobades, de múltiples intel·ligències, de múltiples cossos i formes d'estar plegats amb d'altres des de les nostres diferències. En aquestes emergències ens fan canviar tant a nosaltres com als indrets i a les institucions que habitem, per desbordar-nos i desbordar-los.

Fotografia:

*Maqueta construïda consensuant els desitjos dels alumnes i dels veïns.*

Detall del pòster publicat sota llicència de creative commons 3.0. Atribució no comercial. Compartir sota la mateixa llicència. <http://www.flickr.com/photos/transductores/6031994064/in/set-721576274076126064>.



Dediquem aquest «Destacats» a mirar el patrimoni d'art contemporani de les col·leccions públiques o semipúbliques i els museus del nostre territori. Per això hem demanat als directors o conservadors d'aquestes institucions que escullin i comentin breument la seva peça favorita de la col·lecció que custodien.

**Sense Títol, 1988**  
**Carles Guerra** (Amposta, 1965)

*Col·lecció del Centre de Lectura de Reus*

S'ha escollit una pintura de Carles Guerra ubicada a la segona planta del Centre de Lectura, a l'entrada de la videoteca. Aquesta peça sense títol va ser cedida pel propi autor l'any 1988 amb motiu de la seva exposició a la sala Fortuny del Centre de Lectura. La pintura és expressiva amb gran capacitat de comunicació, una pintura intel·lectualitzada en formes que es descomponen i semblen caure de la tela, encara que mostra matisos de realisme quasi exagerat amb impulsos simbòlics molt personals que connecten amb allò quotidià.

**Xavier Filella.** President del Centre de Lectura de Reus



**Rolling Stone, 1989**  
**Gelo** (1956)

*Ajuntament de Tarragona*

Durant els anys 80 Gelo creà un univers personal. Barreja imatgeria popular, art geomètric, pop art i diversos estils històrics en un mateix quadre. Aquesta amalgama, reforçada per l'ús de colors vius i potents, conferí a la seva obra una personalitat fàcil de reconèixer i un estil molt característic. L'artista creà una mitologia i s'envoltà d'una aurèola d'artista genial capaç de generar una creativitat desbordant. La llàstima fou que aquesta creativitat no tingué continuïtat en un ambient poc receptiu a l'art, ni un reconeixement exterior que li hauria permès créixer.

El quadre *Rolling Stone* és un magnífic exemple per entendre l'obra de Gelo. Aquesta pintura prové de la cessió de la col·lecció del bar Poetes a l'Ajuntament de Tarragona.

**Jordi Abelló.** Tècnic de Cultura Ajuntament de Tarragona



**Aqua et tempus, 1997**  
**Tom Carr** (Tarragona, 1956)

*Museu d'Art Modern de la Diputació de Tarragona*

Ordre i geometria són elements constants en la seva producció escultòrica; formes com el quadrat, el triangle i el cercle es presenten en tipologies molt variades, més o menys fràgils, tot jugant amb els buits, l'aire i la llum que les penetren i les envolten. *Aqua et tempus*, la instal·lació que podem veure a la Capella del Museu és l'origen de l'exposició del mateix nom que l'artista va realitzar en aquest museu el 1997. La mostra va tenir una antítesi, *Ignis et tempus*, que es presentà paral·lelament al Museu de Graz.

**Rosa Ricomà.** Directora del Museu d'Art Modern



**Sin título, 2002**  
**Juande Jarrillo** (Granada, 1969)

*Centre d'Art de les Terres de l'Ebre. Amposta*

El Centre disposa d'un fons d'art generat des de l'any 1989 en paral·lel a la BIAM (Biennal Ciutat d'Amposta). Aquest fons no disposa d'un espai permanent d'exhibició i les seves obres respiren entre despatxos i magatzems de la ciutat. A banda d'aquest fons, bàsicament pintura i fotografia, el Centre disposa del que s'ha format a través del Festival Strobe i que es compon de peces de vídeo i art en xarxa. La col·lecció no és fruit d'una voluntat col·leccionista sinó de l'activitat que, d'alguna manera, fa com el caminet de caragol: va deixant un rastre.

Destacar una peça se'm fa realment difícil perquè no conec amb profunditat el fons. Destacaré l'obra *Sin título* de Juande Jarrillo guanyadora de la BIAM 2002. El motiu? El seu caràcter estrictament contemporani.

**Blaí Mesa.** Director del Centre d'Art de les Terres de l'Ebre



**Sense títol, sense any**  
**Gonzalo Lindín** (Oviedo, 1920 – Tarragona, 1999)

*Fons d'Art de la Universitat Rovira i Virgili*

La meua obra favorita del Fons d'Art és aquesta pintura de Gonzalo Lindín. És un paisatge abstracte que, com molts altres que va realitzar al llarg de la seva vida, té com a referent el Camp de Tarragona, un territori lligat a la seva memòria i a la seva trajectòria com a creador des dels seus anys d'estudiant al Taller Escola d'Art de la República a Tarragona. Aquesta obra representa molt bé el domini aconseguit tant en la seva particular estructura compositiva com en el camp del color en el qual va assolir nivells de gran refinament.

**Antonio Salcedo.** Professor d'Història de l'Art de la URV



**A ciutat, 2010**  
**Natàlia Sanahuges** (Falset, 1973)

*Col·lecció d'art de l'Ajuntament de Cambrils*

El quadre guanyador de la 30a edició del premi Vila de Cambrils 2010, va ser aquesta obra realitzada amb tècnica mixta, amb aquarel·les, retoladors i collages, entre d'altres elements. La Natàlia ens ofereix, des del seu original punt de vista, una ciutat qualsevol, on els carrers pugen i baixen i les cases s'amunteguen, enllaçades pel cablejat elèctric que els ha d'aportar llum i confort. Aquí es fan evidents els elements identificatius dels quadres de la Natàlia: el volum, el caos, la distorsió... Balcons que surten i entren, escales que no tenen sentit, ni d'anada ni de tornada i, fins i tot, un Charlot que sembla que intenta arranjar tot aquest caos urbà.

**Gemma Massagué.** Tècnica del Dept. de Cultura de l'Ajuntament de Cambrils

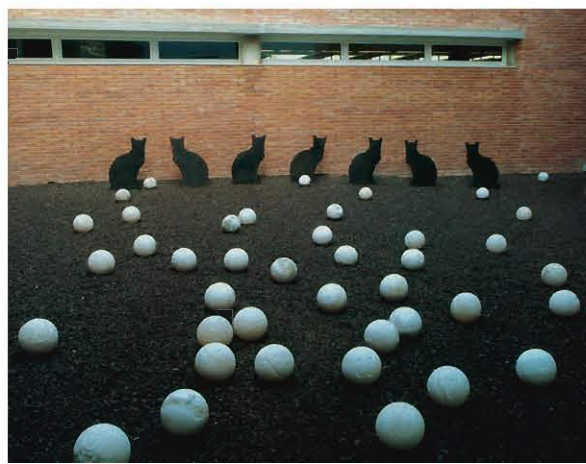


**Joc de Paradoxes, 1996**  
**Salvador Juanpere** (Reus, 1953)

*Museu d'Art i Història de Reus*  
*Instal·lada a la Biblioteca pública Xavier Amorós*

Aquest conjunt escultòric està compost per set siluetes de gat, totes de ferro forjat, davant les quals hi ha escampades seixanta-dues boles d'alabastre que duen gravats els símbols de les 62 partícules elementals destacades pels físics d'avui. Aquesta és una peça que pren com a referència la paradoxa del gat de Schrödinger, a partir de la qual l'escultor posa de manifest les paradoxes que hi ha entre el pensament abstracte i la vida real.

**Marc Ferran.** Director del Museu d'Art i Història de Reus



**Autoretrat al mirall, 1977**  
**Dieter Appelt** (Branderbourg, 1935)

*Fundació Forvm Tarragona*

Sempre és difícil triar una obra d'una col·lecció, i encara més si es tracta de la teva col·lecció. Finalment, l'escollida ho és per la importància de l'obra, i també per la relació de sentiment viscut amb ella.

Es tracta d'*Autoretrat al mirall*, realitzada el 1977 per l'artista alemany Dieter Appelt. Aquesta imatge ja forma part de les grans obres de la història de la fotografia mundial. El crític Christian Caujolle diu, d'aquesta imatge: «cada dia me la miro, sense realment comprendre perquè em continua fascinant com el primer dia»; l'entenc perfectament, a mi em passa el mateix.

**Chantal Grande.** Responsable de la Galeria i de la Fundació Forvm, junt amb David Balsells



**La distància més curta, 1986**  
**Perejaume** (Sant Pol de Mar, 1957)

*Port de Tarragona*

L'any 1988, el Port de Tarragona va endegar una sèrie d'exposicions al Tinglado 2 del Moll de Costa. Aquestes exposicions de clara línia trencadora van fer que el Port i la nostra ciutat fossin coneguts i reconeguts arreu. Els treballs que s'hi han mostrat han estat sempre referents de l'art contemporani amb marcades línies conceptuals. De fet, va ser l'any 1988, amb la primera exposició col·lectiva, «Culminació d'un entorn», quan el Fons d'Art del Port de Tarragona va començar a caminar, amb la donació d'aquesta peça.

**Òscar Vives.** Responsable del Fons d'Art del Port de Tarragona. Fotografia: Martín García



**Maia Haie, 2004**  
**Roser Oduber** (Panamà, 1957)

*Fons d'art de l'Ajuntament de Salou*

L'obra, una pintura de tècnica mixta sobre fusta, forma part del patrimoni artístic de l'Ajuntament de Salou en haver guanyat el premi Salou de Recerca Pictòrica de l'any 2004. La Roser Oduber ens sorprèn amb una composició que presenta la singularitat d'incorporar matèria orgànica: una pell de serp, que l'autora fa quasi fonedissa amb la superfície de la tela. L'estudiada monocromia i un tractament molt acurat de les textures, fan d'aquesta obra una peça molt singular.

**Josep M. Guinovart.** Tècnic de Cultura de l'Ajuntament de Salou



**La porta, 1966**  
**Josep Guinovart** (Barcelona 1927-2007)

*Museu de Valls*

El Museu de Valls va adquirir l'any 2000, gràcies al mecenatge de l'empresa BNA, l'obra de Josep Guinovart *La porta*. Una peça, d'altra banda, triada pel mateix artista, que va voler deixar al nostre Museu; una obra molt significativa de la seva trajectòria artística.

Guinovart (1927-2007) va iniciar la seva carrera artística dins el món figuratiu, però cap a l'any 1959 va passar-se a l'informalisme. Aquesta peça correspon a aquest període en el qual a l'abstracció hi incorpora objectes procedents de la vida quotidiana. En aquest cas, tant el suport —una porta de fusta que ell pintarà—, com els elements adherits —una làmpada i unes teles—, formen part del nostre viure diari.

**Jordi París.** Director del Museu de Valls



## UN CANT A LA VIDA

// ANTONIO SALCEDO

.....  
 «*Detalles Invisibles*». Pablo Pérez-Mínguez  
 Tinglado 1 Moll de Costa de Tarragona  
 Setembre-novembre 2011  
 .....

«*El mundo que veo a través de mi cámara de fotos es un mundo maravilloso, con sus lados brillantes y sus ángulos oscuros, pero siempre precioso: mágico y lleno de intensidad... ¡Repleto de Detalles Invisibles!*»

Aquest petit text pres del catàleg de l'exposició del fotògraf madrileny Pablo Pérez-Mínguez, no solament serveix per donar títol a la mostra que comentem, sinó que e en resumeix, en gran part, el contingut.

És difícil que qualsevol de nosaltres no hagi vist reproduïda alguna vegada imatges produïdes per aquest artista. Ell és l'autor d'una part important de la cultura visual de les darreres dècades a l'Estat espanyol. Conegut sobretot per ser el fotògraf de la «*movida madrileña*» té un extens i personal registre aconseguit en uns quaranta anys de professió. Una selecció de les obres més personals i íntimes de Pablo Pérez-Mínguez, conjuntament amb «retrats» dels protagonistes de la «*movida*» integren aquesta mostra comissariada per Carlos Serrano, i produïda pel Ministeri de Cultura.

Pablo Pérez-Mínguez (Premi Nacional de Fotografia 2006) és, a més, un dels renovadors i impulsors de la fotografia a Espanya. Junt amb Carlos Serrano va fundar

la revista *Nueva Lente*, considerada una revista pont entre la fotografia i les altres arts visuals. Cal tenir en compte que formava part de la nova generació d'artistes com: Juan Antonio Aguirre, Carlos Alcolea, Carlos Franco, Luis Gordillo, Herminio Molero, Paz Muro, Carlos Serrano, Rafael Pérez-Mínguez i Guillermo Pérez-Villalta.

La consigna d'aquesta publicació fou «*el todo vale*», que ja era de per si una frase revulsiva, que donava plena llibertat als creadors, que deixava de banda el passat i propiciava el sorgiment de noves maneres d'entendre l'art de la fotografia. A més de presentar i donar a conèixer l'obra dels fotògrafs espanyols, tenien com a objectiu mostrar el que s'estava fent fora de les nostres fronteres.

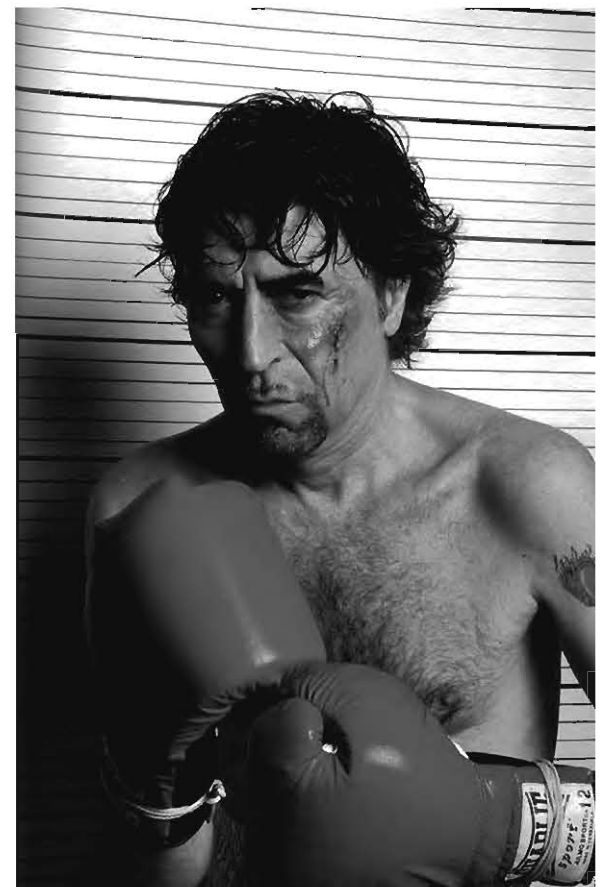
Les obres que es presenten en aquesta mostra cronològicament van de 1968 a 2007. La llibertat i l'esperit que identificava la revista *Nueva Lente*, tal com assenyala Rafael Doctor Roncero, és el que continua caracteritzant l'obra de Pablo Pérez-Mínguez. Això explica el pes que té la revista a la mostra i també la gran varietat temàtica i estilística que domina el conjunt. A l'artista, el que li interessa de les seves obres és l'impacte que poden causar. Dins d'aquesta varietat hi ha un element que sobresurt: l'alegria, la desimboltura; i, en les obres seleccionades: l'explosió de color. Es pot dir que observa el món a través de la seva càmera, captant tot allò que li crida l'atenció, però sempre com un cant a la vida, encara que es tracti de representar, també, el seu costat fosc. Això ho certifica l'artista quan ens diu: «*Nada me resulta feo en mi universo fotográfico, porque hasta lo feo... tiene su gracia. Cuando*

*en raras ocasiones salgo a la calle sin mi cámara, me da la sensación de que el mundo es mas frío y automático...*».

Òbviament una selecció d'obres de tots aquests anys havien de tenir, també, una bona representació dels protagonistes de «*la movida*». Hi ha retrats de Radio Futura, Alaska, Fabio McNamara, Guillermo Pérez Vilalta, Almodóvar, Manolo Cáceres, Eva Lyberten..., que es combinen amb fotos d'altres artistes com un jovenet Alejandro Sanz, Sabina, Julio Iglesias... El retrat es pot considerar com el seu tema per excel·lència. «*He sido fotógrafo para ser retratista, aunque luego haya hecho otras cosas: paisajes, ciudades, animales... Pero el retrato es mi buque insignia*», comentava en una entrevista. A l'exposició, s'hi van poder veure altres temes com paisatges urbans, carreteres, platges d'Eivissa, Miami, Cadis i la ciutat omnipresent de Madrid, que és el seu principal escenari. Crec que l'encant, l'atractiu d'aquestes obres és la barreja que fa de la cultura popular, de les seves visions de carrer, del dia a dia amb la seva mirada d'artista, de la seva espontaneïtat, la seva particular antitècnica amb les elaborades fotografies d'estudi, que fa que arribi a tots els públics i que l'ha convertit en un dels fotògrafs més importants de l'Estat espanyol.

## Fotografies

.....  
*La joven democracia española*, setembre de 1986.  
*Edificio Metropolis*, juliol de 1975.  
*Sabina boxeador*, 27 de setembre de 2002.



## PINTAR EL PARADÍS

Maties Palau Ferré  
i el seu paradís

// IVAN FAVÀ

.....  
Museu d'Art Modern de Tarragona  
16 de setembre – 23 d'octubre 2011  
www.altanet.org/MAMT

.....  
La pràctica artística és una recerca constant per tal de desxifrar els signes de l'existència. L'objectiu és doble: explorar les possibilitats expressives dels mitjans emprats i, al mateix temps, construir una cosmografia pròpia que il·lumini el ser de l'artista, que li permeti trobar-se a ell mateix fent una activitat que li abelleix i el sublima. En el cas de Maties Palau Ferré (1921-2000) es compleixen tots dos objectius: la recerca amb diferents tècniques (pintura, tinta xinesa, ceràmica o escultura) amb les quals

compon els referents simbòlics de la seva vida.

Si es vol posar ordre a aquests referents, primer hi ha una existència lligada al lloc, en aquest cas la ciutat on va néixer: Montblanc, a la Conca de Barberà. Hi va viure gairebé sempre, excepte durant els anys de formació, primer a Barcelona i després en diferents estades a París, els darrers anys de la dècada de 1950. Però, a partir del 1961, s'instal·la definitivament a Montblanc, que esdevé, per a l'artista, un lloc per viure i treballar, des d'on atàül·lar el món.

La ciutat, els seus elements més característics i el seu entorn, seran el fil conductor de la seva obra i sintetitzen una visió particular del seu clos poètic: un jardí cezannià en què el riu Francolí és ple de peixos, les muralles i les cases es descomponen en plans i els arbres s'inflen, carregats de flors i fruits dibuixats amb traços gruixuts i plens de colors vius.

En aquest repertori també té una importància central la mitologia. Aquí, la referència picassiana també és evident, no només en l'aspecte formal, sinó també en alguns temes fonamentals: la dona, el minotaure o l'arlequí, que apareixen reinterpretats i adaptats al seu univers jardí, com la seva particular adaptació del *Guernica*, que anomenà *Guerblanc*. En aquest quadre un home agenollat agafa el bou per les banyes, en senyal de submissió, i una dona besa un colom, símbol de la pau, mentre una altra, al centre de la composició, toca el llaüt recolzada en un cavall.

La dona és l'altre gran tema de les seves obres. Són dones pintades frontalment, amb grans ulls i envoltades a vegades de coloms, a vegades de flors o de fruites. Ella, en sentit abstracte, és l'element que completa el seu jardí, és el principi de la creació i la continuïtat de la vida. El clos murallat, el mite i la dona tanquen el seu particular univers pictòric i donen significat a la llibertat artística i personal que Palau Ferré sempre va cercar.

## «TE'N RECORDES, DEL FUTUR?»

// JORDI RIBAS

.....  
Jorge Ribalta: futurisme  
Fundació Forvm  
Octubre, 2011 – gener, 2012

.....  
L'exposició de Jorge Ribalta (Barcelona, 1963) presenta un conjunt de treballs que giren a l'entorn d'un mateix tema que es concentra en diferents objectius. El tema és la transformació del barri del Poblenou de Barcelona. Les fotografies que s'exposen, fetes entre 2004 i 2011, mostren part dels canvis que ha viscut el barri aquesta darrera dècada. Els objectius són en les diferents sèries: *Treball anònim*, *Iracheta sl*, *Can Ricart*, *Poblenou, juny-juliol 2005*, on la fàbrica i, sobretot, les seves màquines, esdevenen símbol del canvi i sintetitzen totes les potències i contradiccions d'un lloc que està a punt de desaparèixer. A *Sur l'herbe*, el festival Sònar i els seus públics són l'excusa per fotografiar la presència d'una nova manera de consum cultural molt vinculada a la ciutat; a *Futurisme*, el 22@ com a nou topònim per referir-se a la zona del barri dedicada a la nova indústria, es revela a partir d'un seguit de detalls de les actuals arquitectures, alterant i convivint, també, amb els antics edificis.

S'hi suma, a més, la projecció *Te'n recordes, de Can Ricart? Fotografies del futur de Barcelona*, editada pel mateix Ribalta, que en forma de *loop* presenta altres mirades sobre la fàbrica i el barri. Aquesta projecció compta amb el treball de fotògrafs com Juli Azcunze, Xavier Basiana, Lothar Baumgarten, Manolo Laguillo, entre d'altres.

En el conjunt, sembla contribuir a subratllar la idea que el Poblenou és, ara mateix, el barri més estudiat i fotografiat de Barcelona per tot el que representa d'exemple de transformació urbana i social. Com en les altres tres sèries es comparteix una altra subjectivitat fotogràfica, totalment en blanc i negre, feta de molts detalls, per subratllar críticament nous aspectes de la transformació d'un barri i d'una ciutat.



Fotografies: Jorge Ribalta  
*Porta herramientas de fresadora i Futurismo, 2009-2011*

Són moltes les preguntes que genera l'exposició: Com pot un barri convertir-se en el protagonista del debat sobre la necessitat de transformació d'una ciutat? Per què aquest esdevé el barri més fotografiat i estudiat? On van a parar totes les imatges i els estudis fets sobre el barri? La reflexió que es desprèn de totes les imatges i els estudis s'aprofita per millorar les dinàmiques polítiques que promouen els canvis urbanístics? Les altres ciutats prenen exemple de la importància dels seus altres patrimonis culturals?... Es podria dir que totes les respostes també són en el concepte de futurisme que Ribalta apunta. Un corrent que s'expandeix en totes les ciutats del món, que també viuen moments de significativa transformació, on l'economia i els seus diferents sectors canvien les maneres de viure dels seus habitants i, sovint, amb l'excusa de l'imparable creixement, alteren totes les fesomies més genuïnes del lloc. (N'aprendrem alguna cosa?)



**COM ET PLANTEGES  
EL FUTUR DE LA VIDA AL PLANETA?  
IMAGINA: STROBE**

// ESTHER CANALS

.....  
VII Festival de Video i Arts Digitals STROBE. VIDA 2.0  
Centre d'Art de les Terres de l'Ebre. Amposta  
9 de desembre 2011 – 21 de gener 2012  
www.amposta.cat/strobe  
.....

En la seva setena edició el Festival de Vídeo i Art Digital d'Amposta, tanca un trienni dedicat a la vida: orígens, trànsit i futur. I ho fa plantejant una qüestió que vertebrarà totes les seves activitats: com ens plantejem el futur de la vida al planeta?

En una era en la qual en molts casos la realitat supera la ficció, imaginar es basa cada cop més en la sospita, i la consciència del poder que podem arribar a assolir ens estimula i ens atemoreix. Aquest any el programa consta d'un taller de videocreació amb Toni Serra; un cicle dedicat al director d'animació Miyasaky; una col·laboració amb la televisió local Canal Terres de l'Ebre i una amb els instituts de batxillerat de la zona. D'aquesta última n'han sorgit uns dibuixos apocalíptics, profètics, cosmogònics, espirituals... Una resposta, atapeïda de color, mort i destrucció, que contrasta amb les altres que ens presenten els set creadors que conformen l'exposició del Festival,

situada al Centre d'Arts Visuals: Jodi, Marcel·lí Antúnez Roca, Joanot Cortés i Mireia Fort, Chris Sugrue, Amadeu Anguera, Internet2 i Patrícia Carles.

Amb *Asdfg* Jodi treballa des del món del net.art amb el concepte d'error tot presagiant la destrucció electrònica, el caos numèric i els codis vermells epilèptics. Marcel·lí Antúnez Roca ressuscita *Requiem* i *Alfabeto*. Amb la robòtica com a mitjà, Antúnez arrossega la idea de pròtesis a l'abisme, i a través d'un exercici d'allunyament reflexiona sobre l'autoconeixement: el cos més enllà de la vida; l'emoció més enllà de l'ésser humà. Joanot Cortés i Mireia Fort ens ofereixen *Animalisme*. Un grup humà esquartera un cadàver de balena geperuda per a repartir-se'n les parts, mentre una banda sonora de cants de balena acompanya les imatges. En l'era de les catàstrofes nuclears, químiques i naturals el concepte de la fi del planeta també es pot tractar des d'un punt de vista primigeni. Tant lluny que creïem haver anat i potser el que ens trobem al final d'aquest camí és quelcom latent en l'origen. La supervivència és contrària a l'extinció, o n'és la seva conseqüència? Chris Sugrue porta a Amposta uns petits cuocs de llum que traspassen les fronteres de la pantalla LCD per a dipositar-se a la nostra pell, sorprenent-nos i, fins i tot, enterrant-nos. Sorpresa i tendresa. Emocions que semblen molt reals, però què és la realitat i quins en són els seus límits? Allò digital és real? Ho pot arribar a ser algun dia? Sugrue posa en circulació aquestes i altres

qüestions amb el seu treball *Delicate boundaries*. Amadeu Anguera realitza un viatge intergalàctic cap al futur especialment per a la vigent edició d'Strobe. El resultat és *Restot* una maqueta immortal a escala nano d'un sistema autosostenible que treu energia del no res. Internet2 a través de la instal·lació *Plantes midi* i d'un concert amb la mateixa ens mostra la relació que s'estableix entre les plantes, la música i les persones. Metàfora de les relacions humanes inspirada en l'apropament tecnològic del nostre contacte amb les plantes. Patrícia Carles tanca la mostra amb el seu projecte *Les quatre carreteres són un espai còsmic objectiu?*. En ell reflexiona sobre la crisi de l'espai públic com a lloc de relació humana.

Error sistemàtics, robots, interfícies corporals, llenguatge MIDI, cosmogonies autosostenibles, formes de vida que canvien, moren... Totes les instal·lacions interactives presents a l'exposició ens inciten a passar d'espectadors passius a instrumentistes emocionals.

«Vida 2.0». és un escrituri del nostre present. Mitjançant l'ús de creacions electròniques i tecnològiques amb les que es planteja el futur, el camp gravitatori sobre el qual s'orbita reflexiona sobre una temàtica ja existent en el passat dels dies: les relacions humanes.

.....  
Fotografies: Esther Canals

1. Obra de Chris Sugrue, 2. *Concert amb plantes*, d'Internet2, 3 i 4. Obres de Marcel·lí Antúnez, 5. Obra d'Amadeu Anguera.



**OBERT PER REFLEXIÓ:  
ESTRATÈGIES DE TREBALL  
COL-LABORATIU AMB EL TERRITORI**

// CRISTIAN AÑÓ (SINAPSIS)

«Obert per reflexió»

Centre d'Art de Tarragona

21 novembre 2011 – 25 gener 2012

www.catarragona.net

Els moments de crisi ens repeteixen que són temps d'oportunitats i bressol d'innovacions que han fet trontollar paradigmes molt arrelats. Les institucions culturals, com totes les altres institucions, entren en un moment de decreixement financer i de revisió dels models que representen, dels seus objectius, de les seves maneres de fer... i és, per això, que també les institucions culturals, d'acord amb la seva vocació de servei públic, reflexionen, revisen i revaliden la funció i les formes d'interacció i retorn al conjunt de la societat.

En aquesta conjuntura certes posicions de treball sostingudes des de fa un temps per diverses institucions, agents i projectes prenen nova força i significació. Indiquen unes línies d'acció que poden ser considerades oportunitats per repensar l'equació «institució art – retorn social – societat».

Històricament des de les institucions han estat, sobretot, els DEAC (departaments d'educació i acció cultural) dels museus d'art contemporani els que han proposat formes d'interacció entre la pràctica artística i la ciutadania, que qüestionava els límits d'aquest vincle de tradició moderna. Ho han fet proposant formes de recepció de l'obra d'art que potenciessin la seva contextualització en relació amb l'entorn dels receptors. Han eixamplat el rol dels públics proposant-los una participació activa en propostes o processos de treball col·laboratiu que semblaven contradir la pròpia identitat institucional que representa la figura del museu, poc donada a l'horitzontalitat i la permeabilitat.

En són exemple, entre moltes altres, les propostes desenvolupades pel DEAC MUSAC, recollides en la publicació *Experiències de aprendizaje con el arte actual*, les activitats i el projecte «Cartografiem-nos» impulsat des d'Es Baluard, les activitats educatives del Centre d'Art La Panera, l'aposta del Centro José Guerrero per donar suport al projecte «Transductores», convidat també en aquestes pàgines, o més recentment el gir que està realitzant el Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía des de l'arribada a la direcció de Manuel Borja, que ha estès la mà a col·lectius i agents independents del territori immediat i de l'Estat.

La posada en marxa, el 2010, de l'ACVic, un centre



d'art que fa de l'articulació pedagògica de la pràctica artística amb el territori la seva especificat, enriqueix de manera significativa aquesta línia d'acció a la qual estem fent referència. La proposta de l'ACVic aporta una superació de la lògica «natural» dels museus i centres d'art que separen la tasca curatorial o museogràfica (generació de continguts) de la creació de xarxa i interrelació amb el territori (entesa com a creació de públics), que és habitual que sigui tasca del Departament d'Educació o d'Acció Cultural i, fins i tot, del Departament de Comunicació. L'ACVic genera uns continguts que ja aborden com a preocupació central la qüestió de la pedagogia.

En paral·lel, i en relació dialèctica amb el que s'ha desenvolupat en algunes institucions artístiques, hi ha un seguit de col·lectius i agents que, amb els seus projectes, han anat definint una escena de possibilitats i formats de treball a tenir en compte. Sovint porten més d'una dècada treballant autònomament i desenvolupant una trajectòria d'experimentació crítica entorn la producció d'interseccions col·laboratives entre pràctica artística i societat.

Entitats i agents com ara Art i Barri, Saladestar, Experimentem amb l'art, Marta Ricart, Abaquo, Teleduca, Pau Faus, Laia Solé, Jordi Canudas, Arnolfini, Montserrat Cortadellas, Lúcia Porcar i Jordi Martorell, Aula a la Deriva (La Fundició, Oriol Fondevila, Javier Rodrigo, Sinapsis, Sitesize), etc. conformen una xarxa difusa que investiga pràctiques reals per desenvolupar espais de treball col·laboratius en contextos específics. Tots proposen pràctiques de treball que apunten altres maneres de constituir el retorn social de la cultura en el qual els processos, les estructures de col·laboració i la capacitat de fer xarxa esdevenen un tot complex que s'obre al diàleg crític entre allò artístic i allò social, i que provoca un eixamplament de la pràctica artística en una dimensió pedagògica i de política cultural.

En aquest marc, el nou Centre d'Art de Tarragona presenta la seva primera proposta pública, el projecte «Obert per reflexió», que es planteja com un laboratori de treball en xarxa i producció artística i cultural, i que té la finalitat d'imaginar i proposar maneres sostenibles de

generar projectes entre els assistents per tal de reforçar l'ecosistema cultural del territori. A més a més, posa en relació el Camp de Tarragona amb altres territoris a través del seu vincle amb la plataforma col·laborativa Aula a la Deriva.

«Obert per reflexió» és un projecte que es posa en marxa en un moment complex, tal i com apuntàvem, i en el qual la manera en què es construeix la relació entre institució i territori, entre art i societat, passa a ser una qüestió cabdal. I ho és, també, no només perquè el Centre d'Art de Tarragona sigui interpel·lat per un present en crisi, per uns models de treball que, com veiem, apunten línies d'acció molt clares, sinó també a causa del que indiquen les bases del seu concurs de licitació on queda fixada la seva especificitat entorn al concepte de mediació. Així, el Centre d'Art ha de desenvolupar l'activitat habitual d'un centre d'art, però assegurant que realitza recerca teòrica i aplicada entorn a l'experimentació i el desenvolupament de processos i metodologies de treball des de la mediació. És a dir, ha de generar complicitats i interseccions amb el territori i la ciutadania que permetin construir conjuntament el retorn social del Centre sense diluir-ne la seva identitat com a institució artística.

En aquest sentit, «Obert per reflexió» és, també, el primer projecte del Laboratori de Mediació a través del qual es posa en marxa una reflexió pràctica entorn a la qüestió de com un centre d'art s'arrela i articula la seva relació amb el context on s'ubica i què pot fer de diferent des d'una perspectiva de la pràctica de la mediació. Per això el Centre d'Art convida a institucions, col·lectius, projectes i agents artístics i culturals del territori i es planteja com un espai de trobada, que s'organitza al voltant de tres eixos diferents: la comunicació, l'educació i la participació. Durant sis setmanes es proposen diferents sessions de treball que volen promoure l'anàlisi de projectes, la reflexió crítica i el disseny de nous processos de treball entre tots els participants.

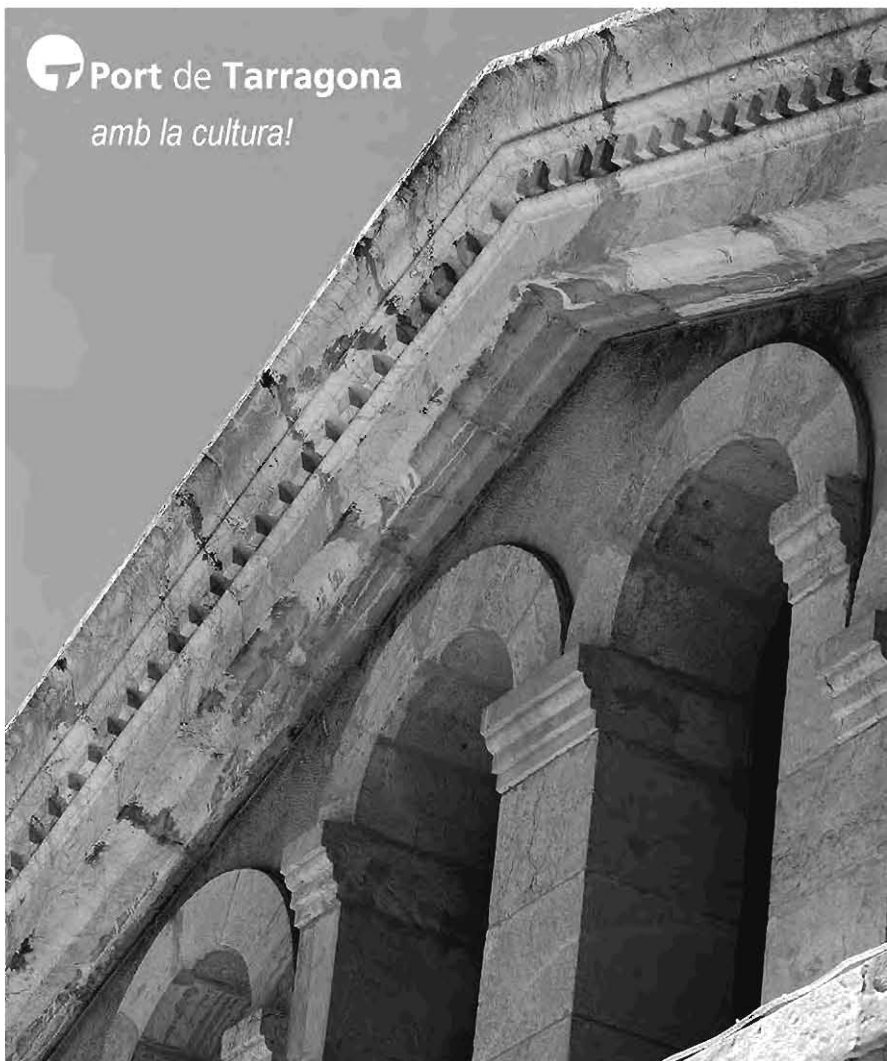
«Obert per reflexió» és una proposta que s'emmarca en aquesta conjuntura que descrivíem a l'inici i subratlla la necessitat d'ampliar el marc de treball d'un centre d'art i que permet uns desbordaments tàctics (la mediació), que es pregunten i articulen com i què s'ha de fer per tal que la producció artística produeixi valor, també, en un context i territori donats.

Fotografies: Jose Luís Rosado / CA Tarragona

Sessió de treball de l'«Obert per reflexió»; ponència de Txelu Balboa (Amasté) en el marc de l'«Obert per reflexió»; ponència d'Alfred Porres i Jordi Canudas en el marc de l'«Obert per reflexió»; ponència de Marta Ricart en el marc de l'«Obert per reflexió».



 **Port de Tarragona**  
amb la cultura!



HORARI EXPOSICIONS MOLL DE COSTA

D'ABRIL A OCTUBRE:

De dimarts a dissabte, de 10 a 13 h i de 17 a 20 h - Diumenges i festius: d'11 a 14 h

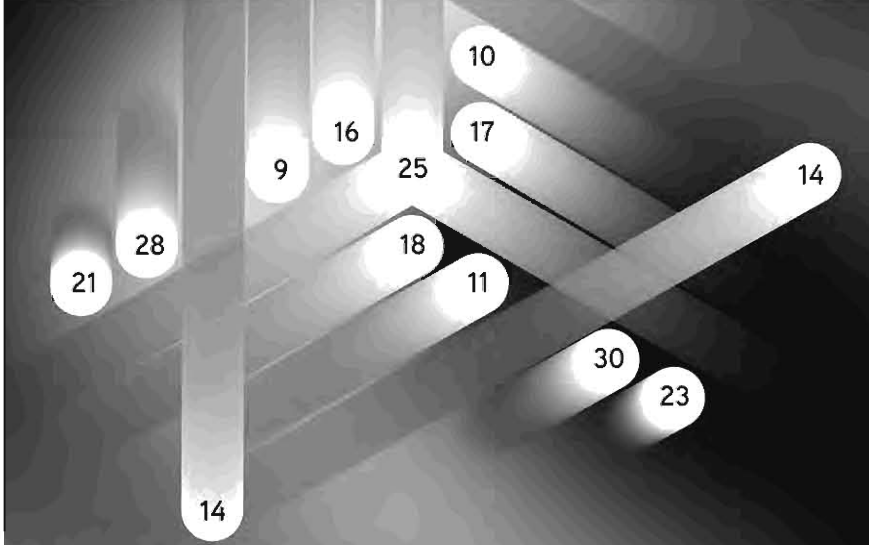
DE NOVEMBRE A MARÇ:

De dimarts a dissabte de 10 a 13 h i de 16 a 19 h - Diumenges i festius: d'11 a 14 h

[www.porttarragona.cat](http://www.porttarragona.cat)

CA

CENTRE  
D'ART TARRAGONA  
[www.catarragona.net](http://www.catarragona.net)



# OBERT PER REFLEXIÓ

LABORATORI DE TREBALL EN XARXA  
I PRODUCCIÓ ARTÍSTICA I CULTURAL:  
COMUNICACIÓ, EDUCACIÓ I PARTICIPACIÓ

NOVEMBRE 2011 / GENER 2012

MEDIACIÓ RECERCA

Si voleu rebre informació  
del Centre d'Art escriviu  
a [info@catarragona.net](mailto:info@catarragona.net)



**CX CatalunyaCaixa**  
Fundació Caixa Tarragona

**CX Sala  
d'exposicions  
Tarragona**



EXPO

# TURISME DE PÒSTAL

**20 OCT 11 > 22 GEN 12**

10h a 14h > 17h a 21h  
ENTRADA LLIURE

Generalitat de Catalunya  
Departament de Cultura  
Direcció General del Patrimoni Cultural  
Ajuntament de Tarragona

# Enric Adserà Obra recent Somnis, deliris i espectres

Del 15 de desembre de 2011  
al 5 de febrer de 2012

MVSEV D'ART MODERN

Santa Anna, 8 - 43003 - TARRAGONA

Tel 977 235 032

[www.dipta.cat/MAMT](http://www.dipta.cat/MAMT)



MVSEV D'ART MODERN  
TARRAGONA



Diputació Tarragona

www.dipta.cat/eadr **EADR**

PER A MÉS INFORMACIÓ  
 sec.eadr@dipta.cat 977 318 750  
 passeig boca de la mina, 35-39 43206 reus

CICLE FORMATIU D'ARTS PLÀSTIQUES  
 I DISSENY DE GRAU SUPERIOR DE PROJECTES I  
 DIRECCIÓ D'OBRES DE DECORACIÓ

CICLE FORMATIU D'ARTS PLÀSTIQUES I DISSENY  
 DE GRAU SUPERIOR D'ARQUITECTURA EFÍMERA

**OPCIÓ 3X2:**  
**OBTENCIÓ DE LES DUES TITULACIONS  
 ANTERIORS EN 3 ANYS ACADÈMICS**

 ESCOLA D'ART I DISSENY  
 REUS  Diputació Tarragona

ESCOLA D'ART I DISSENY TARRAGONA

**Estudia+Aprèn+Sent+Crea**

www.dipta.cat/eadt // 977 211 253 // sec.eadt@dipta.cat

**ESTUDIS REGLATS**

- > CFGS GRÀFICA PUBLICITÀRIA
- > CFGS FOTOGRAFIA ARTÍSTICA
- > CFGS JOIERIA ARTÍSTICA
- > CFGS IL·LUSTRACIÓ
- > CFGS ARTS APLICADES AL MUR

**CURSOS MONOGRÀFICS**

- > ESCULTURA
- > CERÀMICA
- > GRAVAT
- > JOIERIA (INICIACIÓ + AVANÇADA)
- > PINTURA
- > PREPARATORI PROVA D'ACCÉS



 ESCOLA  
 D'ART I DISSENY  
 TARRAGONA  Diputació Tarragona

**ESCOLA TALLER D'ART DE VALLS**

 DIPUTACIÓ DE  
 TARRAGONA

CURSOS MONOGRÀFICS DE:

- PINTURA I DIBUIX
- CERÀMICA I VOLUM
- DIBUIX DEL NATURAL DE FIGURA

PACKS D'ART PERSONALITZATS AMB HORARIS ADAPTATS

Carrer Jaume Huguet, 1 i 3. Valls Tel. 977 61 44 12

**ESCOLA D'ART  
 APEL·LES FENOSA**

Un temps per crear

Avinguda de les Escoles, 19 Telèfon  
 El Vendrell / Tarragona 977 66 10 52  
 escoladart@elvendrell.net





**BATXILLERAT ARTÍSTIC**

**ARTS PLÀSTIQUES,  
 IMATGE I DISSENY**

**ARTS ESCÈNIQUES,  
 MÚSICA I DANSA**

 **INS Jaume I**  
 SALOU

Advocat Gallego, s/n 43840 Salou  
 Tel. 977 384 771 / www.iesjaume1.cat



**ESO**

**BATXILLERAT:**

Arts:  
 Arts plàstiques, disseny i imatge  
 Arts escèniques, música i dansa  
 Humanitats i ciències socials  
 Ciències i tecnologia

http://institutgabriel Ferrater.  
 wordpress.com  
 e3006678@xtec.cat  
 crta de Montblanc 5-9, 43206 REUS  
 tel: 977342010

**INSTITUT GABRIEL FERRATER**

**CURSOS**

- FOTOGRAFIA BÀSICA DIGITAL 40H
- FOTOGRAFIA DIGITAL AVANÇADA 40H
- FOTOGRAFIA PROFESSIONAL 300H
- PHOTOSHOP 40H / 100H / 200H
- LIGHTROOM 21H
- CURS DE MODELS
- DISSENY GRÀFIC DIGITAL 100H
- INICIACIÓ AL VÍDEO 40H / 100H / 200H

**CENTRE  
 D'ESTUDIS  
 DE LA  
 IMATGE**

Macià Mallol i Bosch, locals 9 i 10  
 43005 Tarragona / Tel. 977 25 39 54

www.ceifoto.cat / info@ceifoto.cat  
 www.ceifoto.blogspot.com



**INSTITUT NARCÍS OLLER**

**BATXILLERAT**  
 Científic i Tecnològic  
 Social i Humanístic  
 Artístic (via d'Arts Plàstiques,  
 via d'Arts Escèniques,  
 Música i Dansa)

**CICLES**  
**ASO**  
 Educació Infantil  
 Integració social

Francesc Gumà, 1 / 43800 Valls  
 Tel. 977 601 094 / www.iesnarcisoller.cat

**BIENNAL D'ART DE VALLS 2011**

// MÀRIUS DOMINGO

Mentre cada dia ens despertem amb novetats sobre les possibilitats d'acostar-nos al precipici del *default*, calbrem com es mou la «prima de risc» o calculem quina és la situació del nostre EBITDA (*Earnings Before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization*) resulta que a la capital de l'Alt Camp organitzen una proposta agosarada i valenta: la Biennial d'Art de Valls, cosa que en els temps que corren diu molt d'algunes de les nostres institucions culturals i de l'aixopluc que suposen quan van mal dades. En aquest cas toca felicitar la Fundació Ciutat de Valls que, amb la col·laboració del Museu de Valls –amb l'aportació econòmica de l'Ajuntament de Valls, la Diputació de Tarragona i el CoNCA / Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya–, ha convocat la present edició, amb el subtítol de Premi Guasch-Corantó 2011.

S'han seleccionat 16 projectes dels 162 presentats, procedents dels Països Catalans: Serafín Álvarez (Lleó, 1985), Empar Buxeda Arjonilla (Barcelona, 1981), Carme Díaz Alfás (Puigcerdà, 1984), Miquel García Membrado (Barcelona, 1985), Fermín Jiménez Landa (Pamplona, 1979), Tamara Kuselman Cherfajovsky (Buenos Aires, 1980), David F. Mutlloa (Pamplona, 1979), Miquel Ollé Aguiló (Barcelona, 1981), Ariadana Parreu Alberich (Reus,

1982), Tere Recarens (Arbúcies, 1967), Antònia del Rio Ferrer (Mallorca, 1983), Xavler Ristol Orrlols (Sabadell, 1978), Isabel Servera Díez (Palma de Mallorca, 1986), Irving Vera Chirino (l'Havana, 1979) i els col·lectius: Momu & No Es (format per Lucía Moreno –Basilea, 1982– i Eva Noguera –Barcelona, 1979–) i WeareQQ (format per Usue Arrieta –Arrasate, 1979– i Vicente Vázquez –Tarragona, 1976–).

El jurat –format per Teresa Blanch, crítica d'art; Carles Congost, artista; Cèlia del Diego, crítica d'art; Manel Margalef, artista, i Àlex Nogueras, galerista– va atorgar el passat 7 d'octubre els guardons a: Xavier Ristol, Irving Vera i Fermín Jiménez, que la Biennial atorga *ex aequo*. «La pintura ha mort, visca la instal·lació!», ha estat el crit de guerra invocat pel jurat en aquesta convocatòria de la Biennial. Fidels a aquesta idea han seleccionat i després premiat els treballs que, d'una manera o altra, ho manifestaven.

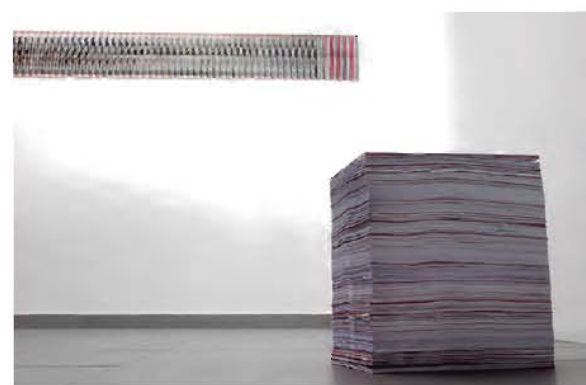
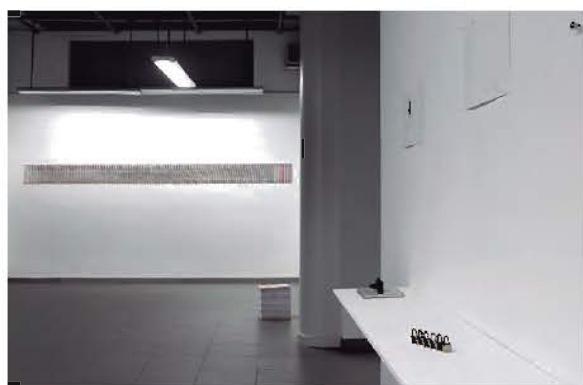
Xavler Ristol presentava: *Geòrgia & Altres qüestions*, una instal·lació de tall clàssic: fotografia, vídeo i la impressió *offset* d'un text teatral. El vídeo projecta un fals documental –l'artista i dos obrers georgians excaven una rasa com si fossin arqueòlegs. L'aspecte més destacable d'aquesta peça és el joc que crea entre «realitat» i «ficció» per fer-nos pensar en la dualtat veritat/fals, que com un mapa de bits, d'uns i zeros, configuren el món que habitem.

La falsa «frescor» que envolta el treball d'Irving Vera Chirino és la clau de volta de la peça *Totes direccions*, una instal·lació –aquesta de tall íntim, un pèl caòtica en la línia Britart– amb dibuixos i objectes que poblen l'Imaginarí personal de l'artista. Tot sembla atzar en el seu treball, però la disposició de les peces en l'espai expositiu està acuradament estudiada –segons sembla– per produir interaccions i equilibris.

El llibre és l'objecte de la instal·lació –ara de tall bibliogràfic– amb què Fermín Jiménez Landa va obtenir un dels premis. La idea de la «suplantació» és bona i suposa un pas endavant quant a contenció –material i conceptual– en el treball d'aquest artista que em va sorprendre fa uns anys amb la seva col·laboració en el cicle «Eufòria. Casos d'optimisme extrem» que –comissariat per David Armengol– es va poder veure a Hangar.

Finalment us vull parlar de l'obra no premiada que més m'ha agradat. Es tracta de *Xiu-Xiu en blanc. La biblioteca absent*, d'Antònia del Rio, que tot i no haver guanyat cap dels tres premis de la Biennial em sembla un obra destacable. La idea de biblioteca absent és molt potent: els llibres oblidats, la memòria perduda, la tècnica que fagocita els llibres...

Fotografies: Museu de Valls



**CRÈDITS ARTIGA:** Direcció: Assumpta Rosés // Consell de redacció: Cèlia del Diego, Ivan Favà, Assumpta Rosés, Antonio Salcedo i Màrius Domingo // Correcció de textos: Agnès Toda // Disseny i maquetació: Alexandre Ayxendri // Apartat de Correus: 4119. 43007, Tarragona // artiga@art-tarragona.com

Col·laboren:



**Co NCA**  
Consell Nacional  
de la Cultura i de les Arts



DIPUTACIÓ DE  
TARRAGONA

Produït per:

**ARTIGA**  
www.art-tarragona.com